

EU ruster op – for vores penge

Kommunistisk Parti

EU rustet op – for vores penge

Udsendt af Kommunistisk Partis EU-udvalg, juni 2025
kommunister.dk – landskontor@kommunister.dk

Layout: Karen Hedegaard. Tryk: Trundholm Tryk
Forside: AI-genereret illustration / KH

Forlaget Arbejderen, Frederiksborgvej 11 1. sal, 2400 København NV
forlaget@arbejderen.dk

ISBN: 978-87-94184-03-8

*Pjecen er finansieret med støtte fra Europa-Nævnet.
Ansvaret for indholdet er alene tilskudsmodtagers.*

Hvorfor denne pjece

Trumps dramatiske indtræden på verdensscenen har i den grad gjort USA upopulær i et omfang, der ikke er set i årtier. Også i Danmark.

Trump-administrationen truer åbent en række lande, vifter om sig med toldbarrierer og handelssanktioner – og gamle alliancer står for fald.

I den situation rejser mange spørgsmålet: Kunne EU måske blive en ny supermagt, en mere troværdig og pålidelig verdensleder end et USA under Trump?

Kommunistisk Parti mener ubetinget nej. Og vi advarer mod at flytte tilliden fra USA til EU. Det har vi vores velbegrundede årsager til – og argumenterne hober sig op.

EU's politiske elite har med EU-kommissionen i spidsen i årtier forfulgt det mål at etablere en fuldbåren økonomisk, politisk, militær union – men ikke for at varetage arbejdernes interesser i EU-landene. Tværtimod. Målet er at kunne varetage de europæiske monopolars interesser, både indadtil og udadtil, og med det udgangspunkt spille rollen som supermagt i verden.

Det er langt fra altid gået efter planen. Men én ting er sikkert: Når der har været hul igennem i forhold til at tage vidtgående skridt, er det blevet udnyttet maksimalt. Det så vi med corona-krisen i 2020, hvor EU på få måneder fik gennemtrumfet, at EU-landene skulle optage fælles lån. En ekstremt vidtrækkende beslutning.

Med Trump i Det Hvide Hus åbner der sig en tilsvarende ny mulighed for EU's politiske elite. Og EU-kommissionen er i fuld gang med at udnytte situationen. "EU vil være leder af den frie verden", lyder det fra Kaja Kallas, der er Unionens udenrigs- og sikkerhedschef.

Men vi må stille spørgsmålet: Hvordan vil EU agere udadtil på den globale scene? Og hvordan vil EU agere indadtil – over for de almindelige arbejdende folk i medlemslandene? Hvad er EU's officielle planer? Og hvad er EU's DNA?

Det er de spørgsmål, vi prøver at dykke ned i med denne lille pjece, som udsendes i anledning af, at Danmark i andet halvår af 2025 har formandsskabet i EU.

Informationerne er samlet og formidlet af Kommunistisk Partis EU-udvalg. De skulle gerne tjene som appetitvækkere til at søge mere viden. Et godt sted at starte er på arbejderen.dk/tema/eu.

Den globale scene

“Europa er en have... Det er den bedste kombination af politisk frihed, økonomisk velstand og social sammenhængskraft, som menneskeheden har været i stand til at bygge. Resten af verden er ikke just en have. Det meste af resten af verden er en jungle, og junglen kunne invadere haven.”

Nej, det er ikke et citat fra kolonitiden, men derimod en af EU-elitens tidligere topfolk, Josep Borrell, der beskriver forholdet mellem EU og det globale syd.

Der går en lige linje tilbage til kolonitiden og den holdning, som hele vejen igennem har gennemsyret EU-landenes ageren, ikke mindst i Afrika. Ikke mærkeligt at EU er en lige så forhadet stormagt i Afrika, som USA er i Latinamerika.

I tre årtier har EU dumpet store mængder landbrugsvarer på de afrikanske markeder med prisstøtte fra EU-kassen. Derved blev de lokale fødevarerproducenter kvalt med fødevarer- og sultkrise som konsekvens.

Afrika er fortsat et vigtigt mål for EU's monopoler. Draghi-rapporten udtrykker bekymring for “den stigende ustabilitet i Afrika, som er en kilde til mange råvarer”.

Mercosur-aftalen...

... betyder, at EU skal importere oksekød og soyaprotein *fra* Latinamerika. Til gengæld skal EU-producerede biler eksporteres *til* Latinamerika. Konsekvens: Store mængder regnskov fældes for at give plads til kvæg- og soya-produktion.

Da stedfortræderkrigen mellem NATO og Rusland brød ud i Ukraine,

meldte EU sig straks under USA's faner og påtog sig med Tyskland i spidsen hovedparten af omkostningerne ved at føre krig mod Rusland. EU efterlever minutiøst den sanktionspolitik over for Rusland, som USA dikterer.

Almindelige mennesker og virksomheder i EU har allerede betalt dyrt for den politik. Vinderen er de amerikanske energimonopoler, som har fået fri adgang til EU-markedet. Dyr og ekstremt forurenende skifergas sejles til de europæiske havne. End ikke i dag, hvor Trump dagligt håner EU, vil EU-kommissionen skrotte den amerikanske skifergas, men skruer tværtimod op for den, for at holde sig på bedre fod med Det Hvide Hus.

Kina har for længst overhalet EU, hvad angår teknologisk udvikling, kunstig intelligens og grøn omstilling. EU bakker i ord op om USA's trusler mod Kina, men EU's

Draghi-rapporten

I denne pjece henvises gentagne gange til den såkaldte Draghi-rapport. Rapporten er udsendt af den i EU indflydelsesrige italiener Mario Draghi i 2024. Den har vist sig at være toneangivende for de konkrete planer og politikker, som EU søsætter i disse år.

Rapporten kan læses på engelsk her: https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_en

monopoler har også sine egne interesser at varetage. Kapitalen i flere europæiske lande har væsentlige økonomiske interesser i Kina.

Derfor er mange EU-landes kurs over for Kina mere pragmatisk. Således hedder det i Draghi-rapporten:

“At efterligne USA's tilgang med systematisk at udelukke kinesisk teknologi vil sandsynligvis ... påføre EU's økonomi højere omkostninger.”

EU's politiske union forsøges udbygget, og med Trump-administrationens politik åbner der sig et politisk vindue for at tage hurtige skridt i den retning. EU-kommissionen er klar, men den vil ikke risikere at blive fældet af en folkeafstemning. Så en traktatændring er no go lige nu.

Den nuværende traktat har imidlertid indbygget flere kattelomme, som EU-politikerne kan bruge. De hedder noget forskelligt på EU-sprog, men fælles for dem er, at en gruppe af lande kan gå forrest og tage vidtgående unionsskridt, hvis blot de øvrige lande undlader at nedlægge veto. Så stopper processen ikke!

På det militære område er processen sat i gang ved at danne, hvad man kalder koalition af villige. På den måde kører unionstoget fremad, selvom en række EU-lande er imod oprustningsspiralen.

Oprustning

EU er lige nu i gang med at opruste massivt som et led i konkurrencen med USA og Kina.

I de sidste 15 år har det været traktatfæstet, at EU skal have en militær dimension. Det står direkte i Lissabon-traktaten. I starten gled den militære udvikling stille og roligt af sted uden den helt store opmærksomhed.

Men så kom Ukraine-krigen i 2023. Med den kom der i den grad fokus på at opbygge militæret og den europæiske våbenindustri. Og da den nye EU-kommission trådte til i slutningen af 2024, fik oprustningsskruen nogle ekstra omdrejninger.

Der tales nu helt åbent om en egentlig militær union. Eller som det formuleres: "Europa skal træffe modige valg og opbygge en forsvarsunion gennem enhed og styrke. Det skylder vi vores NATO-allierede, Ukraine og først og fremmest os selv."

ReArmEurope fra marts i år er et koncentreret udtryk for, hvordan EU sættes på militarismens skinner. Denne strategi peger på, at EU skal hjælpe medlemslandene med at genopbygge deres militær. Det skal ske gennem militærindustrielle programmer inden for blandt andet flåde-, jord- og luftkamp og cyberspace.

Der skal også opbygges fælles flagskibsprojekter. Det kan fx være at udvikle fælles fly. Som en vigtig del af den militære union skal der også være et fælles marked for våben og fælles indkøb.

ReArmEurope er blevet fulgt op af hvidbogen "For det europæiske forsvarsberedskab 2030". Også den peger på en militær unions opbygning. Blandt dens tiltag er:

- De enkelte EU-lande skal selv opruste.
- Der skal bruges milliarder af euro. Infrastrukturen skal stilles til rådighed for den militære mobilitet.
- Penge, der er sat af til at udbygge jernbanenettet, skal blandt andet bruges til at udvide forskellige tunneler, så de kan bruges af militærtransporter.
- Den militære infrastruktur skal gå helt ind i Ukraine.

Våbenindustrien i EU er imidlertid det vigtigste ben i den militære union. EU-landene skal købe europæiske våben i stedet for at købe dem i USA, lyder devisen.

Våbenindustrien i EU består af en række store multinationale virksomheder og over 2.500 små og mellemstore virksomheder. De største findes i Frankrig, Tyskland, Italien og Spanien. Det er fx det tyske Rheinmetall og det franske Dassault Aviation. Men også det svenske SAAB er en stor spiller.

Våbenindustrien eksporterer også våben til lande som Israel og Saudi-Arabien, hvor de bliver brugt til folkedrab i Palæstina og Yemen.

Dødens købmænd i denne industri skal nu hjælpes via direkte økonomisk støtte. Der skal også udarbejdes en langsigtet plan for landenes indkøb af våben og fælles indkøb af våben i EU.

Hvidbogen peger også på, at medlemslandene blandt andet skal finansiere oprustningen ved at optage fælles lån og ved private investeringer fra eksempelvis pensionsfonde.

Derudover råder EU også over en fond, der skal støtte forskning og udviklingsprojekter i våbenindustrien:

Forsvarsfonden, som den hedder, blev oprettet i 2017. Hovedarkitekterne bag fonden er ... våbenindustrien selv!

En ekspertgruppe på 16 udarbejdede strategien for fonden, og af de 16 havde ni direkte bånd til våbenindustrien. EU-kommissionen benyttede i store træk hele den strategi, som ekspertgruppen lagde frem. En tredjedel af Forsvarsfondens midler det første år gik til virksomheder, der var repræsenteret i den ekspertgruppe, som opfandt fonden.

Danmark har fra starten været med i Forsvarsfonden. Vi havde ellers frem til midten af 2022 et forbehold, der skulle holde os ude af EU's militære dimension. Skiftende regerings argumentation har været, at Forsvarsfonden handlede om industripolitik og ikke forsvarspolitik. De danske våbenproducenter har løbende fået en pæn del af fondens midler.

Den danske tænketank Pomus udsendte i begyndelsen af juni 2025, hvad den selv kalder en "dansk Draghi-rapport". Rapporten anbefaler:

Danmark skal femdoble sine investeringer i militær forskning

Målet skal være en stærk dansk militærindustri

Uddannelser og forskning skal samtænkes med erhvervsliv og forsvarspolitik

Regeringen skal forsøge at få en aftale med pensionsselskaberne om, at 2,5 procent af danskernes pensionsopsparing skal investeres som risikovillig kapital i disse projekter. Det betyder, at størrelsen af din pension, når du bliver gammel, bliver afhængig af, om disse projekter går godt eller skidt.

Læs mere på pomus.dk

Økonomisk spekulation

EU's plan for at øge konkurrenceevnen og den militære slagkraft kræver store investeringer. EU-kommissionen anslår, at de bliver op mod 800 milliarder euro om året frem til 2030. Det svarer til knap 6.000 milliarder danske kroner om året.

De mange penge skal dels komme fra offentlige lån og dels fra ændringer af EU's nuværende politiske prioriteringer. Men hovedparten skal komme fra private investorer i EU's medlemslande.

I dag er de fleste private opsparinger i EU placeret på almindelige bankkonti, der er nemme at hæve, men som også giver lavere renter.

Det vil EU-kommissionen lave om på.

Oprettelsen af et fælles kapitalmarked for hele EU med nye finansielle produkter, skal give husholdninger "mulighed for at investere på kapitalmarkeder og øge deres velstand", som EU-kommissionen så rosenrødt forklarer.

Med andre ord ønsker Kommissionen at fremme, at borgerne i EU øger deres økonomiske spekulation på aktiemarkedet.

Kommissionen ønsker at trække kapital væk fra finansmarkedet i USA. Det kræver større afkast eller større sikkerhed. Det sidste skal penge fra det offentlige være med til at sikre.

Formålet er, at virksomhederne i EU skal "have lettere adgang til kapital til at innovere, vokse" i EU.

Kommissionen kalder EU's fælles kapitalmarked for en Opsparings- og Investeringsunion.

Kommissionen opfordrer derfor EU-landene til at omlægge pensionerne, så de ikke længere bliver garanteret af staten, men skal være afhængig af afkastet i de virksomheder, der bliver investeret i.

Det er sådan et pensionssystem, som vi har fået i for eksempel Danmark, men som de har haft i mange år i USA.

Erfaringerne er entydige. De rige bliver rigere på bekostning af den almindelige befolkning i samfundet.

I Danmark viser tal fra de såkaldte økonomiske vismænd, at den rigeste ene procent i 2019 havde dobbelt så store indtægter fra aktier, som den næstmest rige procent. Fordelingen af pensionsformuerne er også meget ulige fordelt.

I USA er ulighederne endnu større.

Med andre ord: EU-kommissionen vil kopiere USA's økonomiske udvikling og en ulighedsskabende politik, som har været kraftigt medvirkende til, at Trump kunne vinde fodfæste i den almindelige befolkning i USA.

Velfærdsregningen

Kan det passe, at 800 milliarder euro om året til våben og erhvervsliv ikke vil gå ud over den offentlige velfærd i EU-landene?

- Vi har set, at EU vil opbygge store pensionsfonde for at skaffe risikovillig kapital. Det betyder et opgør med den almindelige folkepension, som i de fleste EU-lande stadig er den eneste indtægt for de fleste ældre.
EU siger direkte, at de vil “lægge pres på medlemsstater for at modernisere de sociale beskyttelsessystemer...pensionsreformer bør kombineres med initiativer, der fremmer et længere arbejdsliv”.
- Når EU fremover vil bruge mange flere penge og systematisk optage fælleslån for at finansiere den store investeringsplan, så er det en regning, der skal betales af medlemslandene, i form af højere kontingenter til EU.
- Men EU vil også have mere direkte styring af, hvordan landene bruger deres penge. I foråret 2022 ændrede EU den såkaldte finanspagt, så landene fik lov til at øge deres offentlige forbrug. Men forudsætningen er, at pengene *skal* bruges til militæret.

I Draghi-rapporten hedder det, at det “kræver et stærkere sæt finanspolitiske regler, som sikrer, at en stigning i den fælles gæld modsvares af en mere bæredygtig udvikling i den nationale gæld”. Eller på jævnt dansk: EU vil have skrappe metoder til at kunne styre landenes offentlige forbrug. For når EU *skruer op* for gælden, skal landene tilsvarende *skære ned* på deres gæld.

Så svaret er, at EU's oprustningsplan vil komme til at koste på sygehuse, skoler og anden offentlig velfærd, også i Danmark.

“For de europæiske borgere er det klart, at det vil medføre høje kollektive omkostninger at forfølge denne vej”.

Enrico Letta: “Much more than a market”, april 2024

Amerikanske tilstande

“EU bør sigte mod at komme tættere på det amerikanske eksempel med hensyn til produktivitetsvækst og innovation.” Sådan skriver Mario Draghi i sin rapport.

Der skal altså skabes “amerikanske tilstande” i erhvervslivet i EU. Men præcis den udvikling har i USA ført til en eksplosion i den sociale ulighed, fordi arbejdsmarkedet brækker over i et A- og et B-hold.

Det dokumenterer Draghi selv:

“Fra 1980 til 2016 har automatisering vist sig at være ansvarlig for 50-70 procent af stigningen i lønuligheden i USA mellem mere og mindre uddannede arbejdstagere.”

EU svarer reelt ikke på, hvordan det skal undgås, at det samme sker i EU-landene. Ganske vist loves der “muligheder for uddannelse og voksenlæring og gode job til alle i hele deres levetid.”

Og:

“Den europæiske velfærdsstat vil derfor være afgørende for at levere stærke offentlige tjenester, social beskyttelse, boliger, transport og børnepasning under denne overgang.”

Men hvad er det andet end varm luft, når pengene samtidig tages ud af det offentlige budget for at betale for oprustningen?

Konkurrenceevnen skal styrkes, hedder det, og det første, EU vil tage fat på her, er at fjerne en stor del af den regulering og lovgivning, som eksisterer i dag. Og medlemslandene skal ikke have lov til at operere med højere standarder end dem, som EU fastsætter i sine direktiver. “Snærende regler” skal bekæmpes.

Men en del af den lovgivning, som er så snærende for erhvervslivet, er arbejdsmiljøregler, sikkerhedsregler og hensyn til miljø og klima. Så det er arbejdstagernes rettigheder, der er på spil.

Og her skal vi lære et vigtigt nyt begreb: Det 28. regime.

Det 28. regime er en central brik i at deregulere i EU-landene. Det blev annonceret i januar i år af EU-kommissionens formand Ursula Von der Leyen. Det 28. regime går ud på at skabe et enkelt regelsæt, som firmaer *uden begrænsninger* kan operere inden for på tværs af EU-landene. Det 28. regime skal levere et reelt alternativ til national lovgivning. Det sætter altså de nationale politikeres beslutninger ud af kraft, hvis det vedtages.

Den europæiske fagbevægelse, der er samlet i ETUC, beskriver det 28. regime således:

“Det er en avenue for social dumping og underminering af arbejderrettigheder.”

Klimauvenlig

I medier, i regeringen og i de EU-begejstrede partier er fortællingen, at EU er garant for den grønne omstilling. Men virkeligheden er en helt anden.

EU's Green Deal-plan fra 2019 lovede ren industri, bæredygtigt landbrug og et klimaneutralt EU i 2050. Mange håbede, at EU for alvor ville arbejde for at undgå klimakrisen og menneskehedens undergang.

Men piben har siden fået en anden lyd. Konkurrenceedvne og vækst trumfer klimamål.

Hvis ikke EU formår at koordinere sine politikker, "er der en risiko for, at dekarbonisering kan gå ud over konkurrenceedvnen og væksten", skriver Mario Draghi i sin rapport. Og det må ikke ske!

Samme linje går igen i EU-kommissionens "Aftale om ren industri" fra februar i år. Officielt skal den hjælpe EU's industrier med at reducere deres CO₂-aftryk og skabe lige konkurrencevilkår for EU. Men også den nedprioriterer klimaet på bekostning af monopolernes profitter, oprustningen og industrilandbrugets rovdrift på naturen.

"Den rene industriaftale prioriterer klart virksomheders interesser frem for klimainsatsen og den offentlige velfærd. Forestillingen om, at industrien har brug for mere kapital for at dekarbonisere, er vildledende", mener organisationen Friends of the Earth.

Med vægt på afregulering og ubetinget statsstøtte markerer EU-kommissionens forslag en politisk kovending, der knuser Green Deal-pakken.

Virksomheder med under 1000 ansatte bliver fritaget for at indrapportere deres arbejde med bæredygtighed. Det udbasuneres som regelforenkling, men er ren deregulering. Der lægges også op til, at afgiften på CO₂ skal sænkes.

Kommissionen har også udsendt et nyt landbrugsudspil, hvor man går fra de oprindelige bæredygtighedsvisioner til nu at fokusere på fødevarerikkerhed og profitter til landbruget.

Oveni kommer energikommissær Dan Jørgensens plan for fremtidens energiforsyning i Unionen. Hovedformålet er, at EU dropper russisk gas og olie til fordel for mere atomkraft og skifergas fra USA, der fragtes til Spanien i tankskibe. Udvinding af skifergas sker med massiv forurening og fragten er heller ikke klimavenlig.

Olie- og gasindustriens hær af lobbyister i EU har været med til at få EU til at satse på CO₂-fangst og -lagring frem for at reducere CO₂-udledning.

Vidste du, at

- EU vil investere 800 milliarder euro om året frem til 2030 til krigsoprustning og erhvervslivets konkurrenceevne. Det svarer til fem procent af bruttonationalproduktet i hele EU.
- EU satser på at opbygge sin egen våbenproduktion
- Store trafik anlæg såsom motorveje og tunneler skal omlægges eller bygges, så der etableres korridorer til at transportere soldater og militært udstyr tværs gennem EU.
- EU-monopolernes konkurrenceevne skal indarbejdes i al politiklægning i Unionen.
- Pensionssystemet i EU's medlemslande skal omlægges, så der opbygges store pensionsfonde, der kan investere i våben.
- Der skal optages fælles gæld, som alle lande hæfter for.
- De enkelte lande vil blive tvunget til at stramme op på deres nationale udgifter til offentlig velfærd.